

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Najczęstsze trudności rozwojowe dzieci i młodzieży – kiedy szukać pomocy specjalisty.

Patrycja Nalazek

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

SGH
Szkoła Główna
Handlowa
w Warszawie

Czym są trudności rozwojowe

Definicja: Trudności/ zaburzenia rozwojowe to odchylenia od typowych wzorców rozwoju psychicznego, fizycznego, emocjonalnego lub społecznego dla danego wieku

Każde dziecko rozwija się indywidualnie, ale istnieją pewne normy, zachowania, których brak lub nadmiar powinny wzbudzić w nas czujności i uwagę.

W jakich obszarach

Rozwój mowy i języka

Rozwój psychoruchowy

Sfera emocjonalna i społeczna

Zachowanie

Nauka i funkcje poznawcze

Objawy fizyczne

Niemowlaki - do 12 miesiąca

W tym okresie kluczowy jest rozwój fizyczny, motoryczny i nawiązywanie więzi

Rozwój motoryczny

Brak osiągnięcia kamieni milowych:

- takich jak podnoszenie główki (około 3 miesiąc),
- siadanie (6-9 miesiąc), raczkowanie,
- chodzenie z podparciem (około 12 miesiąca)
- nasilone napięcie mięśniowe (lub jego brak), asymetria ruchów
- trudności w ukojeniu, powtarzające się

Komunikacja i rozwój społeczny

- brak kontaktu wzrokowego,
- brak reakcji na dźwięki, brak uśmiechu społecznego (po 3 miesiącu),
- brak gaworzenia (po 9 miesiącu).

Inne: Problemy ze snem, karmieniem, nadmierna drażliwość lub apatia i wszystkie nieprawidłowości fizjologiczne – nadmierne ulewianie, kolki, wypróżnienia. Nie obawiać się pytać – malutkie dziecko nie powie, a próbuje na różne sposoby dawać znać ;)

Okres „poniemowlęcy” (1-3 lata)

To czas intensywnego rozwoju mowy, samodzielności i koordynacji.

Rozwój mowy:

- brak pierwszych słów (po 12 miesiącu),
- brak prostych zdań (po 24 miesiącu),
- trudności z rozumieniem prostych poleceń,
- ubogi słownik.

Rozwój motoryczny:

- Niezdarny chód (utrzymujący się po 2 roku życia),
- problemy z wchodzeniem po schodach, t
- trudności z manipulacją przedmiotami (np. brak umiejętności budowania wieży z klocków).

Rozwój emocjonalny i zachowanie:

- Bardzo nasilone "bunt dwulátka",
- trudności z adaptacją do nowych sytuacji,
- brak zainteresowania innymi dziećmi,
- powtarzalne, schematyczne zachowania

Okres przedszkolny (3-6 lat)

Dziecko doskonali umiejętności społeczne, językowe i poznawcze.

Rozwój społeczny i emocjonalny:

- problemy z przestrzeganiem zasad,
- agresja,
- wycofywanie się z kontaktów z rówieśnikami,
- nadmierne lęki,
- moczenie nocne utrzymujące się powyżej 5. roku życia.

Mowa:

- wady wymowy (seplenienie, rotacyzm),
- jąkanie,

Procesy poznawcze:

- problemy z koncentracją uwagi,
- trudności z zapamiętywaniem mały treści, ciągów,
- trudności z opowiadaniem historyjek,
- trudności w budowaniu złożonych wypowiedzi – kilka wyrazów „logicznie połączonych”.

Wczesny wiek szkolny i szkolny (7-12 lat)

Duże skupienie na nauce – nie tylko szkolnej, rozwój logicznego myślenia i funkcjonowanie w grupie rówieśniczej.

Nauka i funkcje poznawcze:

- specyficzne trudności w uczeniu się (dysleksja, dysgrafia, dyskalkulia),
- ADHD (problemy z uwagą, impulsywność, nadpobudliwość),
- trudności z organizacją pracy.

Emocje i zachowanie:

- niska samoocena, nadmierny krytycyzm wobec własnej osoby i świata
- lęk szkolny, konflikty z rówieśnikami,
- nadmierne kłamstwa, bo dzieci czasami kłamią 😊,
- wagary,
- apatia, objawy depresji, wycofanie społeczne
- nagłe zmiany zachowania w różnych obszarach funkcjonowania

Okres dojrzewania/adolescencji (13-18 lat)

Czas intensywnych zmian biologicznych, psychicznych i dążenia do autonomii.

Zdrowie psychiczne:

- zaburzenia odżywiania (ograniczenie jedzenia, anoreksja, bulimia),
- nasilone objawy obniżonego nastroju
- często myśli i treści lękowe
- myśli samobójcze, samookaleczenia,
- nadmierne eksperymentowanie z używkami.

Zachowanie i relacje:

- nadmierny bunt, bo bunt – próba granic – testowanie – to jest ok 😊
- zachowania ryzykowne,
- konflikty z prawem,
- całkowite wycofanie się z życia społecznego,
- izolacja od rodziny i rówieśników

Czynniki trudności rozwojowych

Genetyka:

- Predyspozycje genetyczne

Czynniki prenatalne i okołoporodowe:

- niedotlenienie, infekcje,
- stosowanie niektórych leków lub narażenie na toksyny (np. alkohol) w ciąży mogą prowadzić do zaburzeń

Problemy neurologiczne:

- nieprawidłowości w budowie i funkcjonowaniu mózgu,
- urazy głowy,
- przebyte zakażenia mogą zakłócać rozwój.

Czynniki trudności rozwojowych

Czynniki środowiskowe i psychospołeczne

• Środowisko rodzinne:

- stres, przemoc w rodzinie, zaniedbania potrzeb emocjonalnych, fizycznych dziecka
- trudne wydarzenia w rodzinie,
- Trudności emocjonalna rodzica/opiekuna
- Rozwód rodziców
- śmierć bliskiego

• Środowisko pozarodzinne:

- przemoc/przekraczanie granic ze strony rówieśników
- przemoc/przekraczanie granic ze strony innych dorosłych

• **Nadmierne korzystanie z ekranów:** Może mieć negatywny wpływ na rozwój poznawczy i emocjonalny – zapraszam na stronę uniwersytetu

Kiedy reagować

Co robić w przypadku trudności:

- Nie zwlekaj z diagnozą a przede wszystkim nie obawiaj się pytać, to nie wstyd że Twojemu dziecku coś nie idzie perfekcyjnie!
- Jeśli zauważysz u dziecka niepokojące trudności rozwojowe, skonsultuj się ze specjalistą, np. pediatrą, psychologiem dziecięcym lub logopedą, w zależności od rodzaju problemu
- Obserwuj dziecko: Pamiętaj, że niektóre dzieci potrzebują po prostu więcej czasu na rozwój i wykonują swoje kroki milowe w swoim czasie.
- Rozmawiaj – pytaj o to co się dzieje, NIE ZAKŁADAJ że wiesz
- Długotrwałe trudności wymagają konsultacji.
- Wczesna interwencja ratuje zdrowie a często życie.

Wczesne wykrycie czynników ryzyka i odpowiednie wsparcie mogą znacznie poprawić funkcjonowanie dziecka i zminimalizować obszar konsekwencji.

800 100 100 (Telefon dla Rodziców i Nauczycieli): Bezpłatna, anonimowa pomoc w sprawach bezpieczeństwa dzieci, w tym cyberprzemocy, uzależnień, depresji czy problemów z agresją. Działa od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00-15:00.

116 111 (Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży): Dostępny przez całą dobę, aby rozmawiać z dziećmi i młodzieżą o różnych problemach, w tym o kontaktach z rodzicami.

116 123 (Kryzysowy Telefon Zaufania): Dla dorosłych w kryzysie emocjonalnym, potrzebujących wsparcia psychologicznego, a także dla rodziców w trudnych sytuacjach wychowawczych.

801 888 448 / 22 692 82 26 (Telefon zaufania HIV/AIDS): Wsparcie dla osób, które chorują na HIV/AIDS.

800 121 212 (Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka): Telefon dla dzieci, które szukają pomocy, gdzie mogą anonimowo porozmawiać.

